

Autorská strana

nabízí od pondělí do pátku pohled na dění, trendy, souvislosti v režii jedné osobnosti.

Po – Macháčková výměna
Út – střídají se komentátoři HN (Honzejek, Černý, Hrstkova, Fischer, Ehl, Leschtina)
St – Lucie Tvarůžková o všem, co ji baví
Čt – tak trochu americkými očima se na svět dívá Daniel Anýž
Pá – uplynulý týden glosuje Jindřich Šídlo

Daniel Anýž
 daniel.anyz@economia.cz

Tlumočník prezidentů, fotograf prchavosti

WIDE ASLEEP, HALF AWAKE

WHAT WOULD SUDEK DO?

BOREK V PRAZE
 Pražská výstava česko-amerického fotografa Michaela Borka má vernisáž v pondělí 29. dubna v Americkém centru v Praze, Tržiště 13, a bude otevřena do 21. června 2013.
FOTO: 4x MICHAEL BOREK
<http://michaelborek.com>

SCRANTON LACE

SCRANTON LACE

Tenhle americký příběh začíná v Praze. A známe ho, tedy jeho začátek, všichni. My, Husákovy děti, dnešní čtyřicátníci a padesátníci.

Čtyřiapadesátiletý Michael Borek prožil dětství a mládí na sídlišti ve Strašnicích. „V takovém tom okolním socialistickém humusu,“ jak říká. Nedaleko byla mateřská školka, na jejíž zahrádce se skvěl vyřezaný sovětský letoun MIG-15. Aby děti věděly, kdo je náš přítel.

Gympl a pak VŠE a někde mezi tím levný fotoaparát Smena 8. „Na noc jsem vysadil v koupelně dveře z pantů, položil je na vanu, rozdělal vývojku a ustalovač...“ A dobrodružství mohlo začít. A pokud někdo nerozsvítil v předstíni, tak „ráno plavaly ve vaně fotky“.

Škola, k tomu koníček jako vytržení z okolní reality, snaha naučit se cizí jazyk, protože by se to mohlo hodit, až to praskne nebo praskne do bot. Navzájem jsme si ukazovali svoje amatérské fotografické pokusy – a učebny v jazykové škole na Národní třídě v Praze nás byly plné. Ale někteří to brali přece jen o něco vážněji. Byli chytřejší mezi hledajícími.

„Mě tehdy přitahovaly staré baráky, připomínalo mi to jinou, starší, poctivější dobu,“ vzpomíná Michael, jak chodil

vnímat a fotit do staré Prahy. A jak tam na Malé Straně vidával, „s téma velkýma deskáčema“ (tedy velkoformátovými fotoaparáty) „přehozenýma přes jedno rameno“, fotografa Josefa Sudka.

A na Národní třídě z toho pro Michaela nakonec byla státnice z angličtiny, tlumočnický kurz a navrch zkoušky u tehdejší Pražské informační služby. „Což byla jedna z mála organizací, u které šlo před rokem 1989 fungovat jako tlumočník a překladatel na volné noze.“

Nudná cesta do Ameriky

To přesně Michael udělal, tlumočil a čekal, až se naplní příslaví, že náhoda a štěstí přejí připraveným. A stalo se. Po listopadu 1989 kromě jiného pracoval pro Komerční banku a jeden z jejích partnerů, americká firma Kirchman Corporation, jej od roku 1992 zaměstnala jako tlumočnicka a překladatele v Orlandu na Floridě. „Takže já jsem se dostal do Ameriky způsobem dost nudným,“ interpretuje Michael svůj příběh.

V jeho pokračování se v roce 1996 přestěhoval do hlavního města Spojených států, kde si na tamním ministerstvu zahraničí USA udělal zkoušky, aby mohl tlumočit při oficiálních příležitostech. Při kontaktu s Čechy, ale už na straně USA, aby mohl

být na jednáních, jak s nadsázkou, ale z hlediska protokolu zcela správně vysvětluje, „hlasem americké vlády“.

Poprvé jsem Michaela Borka viděl v únoru 2008 v Oválné pracovně Bílého domu. Seděl po levici George W. Bushe a byl připraven „šusotat“. Tedy překládat americkému prezidentovi „do ucha“, kdyby se snad tehdejší český premiér Mirek Topolánek musel uchýlit ke své mateřštině a jeho slova bylo třeba Georgi W. Bushovi tlumočit.

Podruhé jsem jej viděl o několik měsíců později na české ambasádě ve Washingtonu, kde měl výstavu fotografií. Zvláštních, amerických, co se motivů týče, a českých v jejich citlivosti, poetice, ironii spíše jemně než zlé, v prchavosti, kdy uvnitř fotozábranky je zachycen i náznak toho, co se odehrává vně.

Snad to byl zasutý vjem mizejícího příběhu staré Prahy, co jej v Americe přivedlo do zavřené továrny na krajky ve Scrantonu (Scranton Lace) v Pensylvánii, opuštěné po náhlém ukončení výroby tak rychle, že kromě lidí zde vše ještě tak trochu promlouvá. K jinému cyklu, nazvanému Bdělé snění (Wide Asleep, Half Awake), jej zase možná ze všeho nejvíce inspirovali jeho oblíbení malíři. „Magritte, Delvaux... surrealismus, neurčitost, bdělý stav a záro-

veň sen,“ snaží se Michael o nejtěžší úkol, kterému lze fotografa vystavit, totiž aby vysvětloval své snímky.

What would Sudek do?

A pak je zde ještě Josef Sudek. Za focením, ale také v rámci své tlumočnické práce, kdy kromě jiného několikrát do roka překládá pro skupiny z České republiky, pozvané americkým ministerstvem zahraničí na tematické poznávací pobyty, Michael cestuje po USA. A v těch různých prostředích, nebo naopak v hotelích, které jsou jeden jako druhý, se sám sebe ptá: Co vy na to, pane Sudeku? Ne, že by chtěl fotit jako on. „Ale nevzdávat to, neříkat si, že tady už nic není, ale najít si něco svého, zajímavého.“ Jako by se ptal: What would Sudek do?

Kamarádi v Praze vědí, co dělá. „Vždycky, když se v Praze prolákne nějaká návštěva, tak začnu dostávat e-maily: Bude tady Clintonová, přijedeš tlumočit?“ Ve Washingtonu, s přísnější státní kulturou, mu to pak obvykle potvrdí až se zpožděním. Na své první velké tlumočení vzpomíná, jako by to byl film Woodyho Allena. Václav Havel přijel v září 1998 do Washingtonu na státní návštěvu, včetně večere v Bílém domě. „Hrál tam Lou Reed a Mejla Hlavsa na basu, Clinton seděl vedle pani Havlové a vedle

Kissinger... A já, ‚kluk z ulice‘, jsem najednou vstoupil mezi lidi, které jsem znal jen z televize.“ Ale bylo to prý právě jako u Allena. „Díváte se na film a najednou jste jeho součástí a je to vlastně úplně v pořádku.“

V tlumočení hraje v té nejvyšší lize. A ve fotografii? „Zcela vážně fotím přibližně deset let a obsesivně tak posledních pět šest let,“ popisuje Michael druhou paralelní kolej svého příběhu. A postupně se prosazuje, měl samostatné výstavy ve Washingtonu, v Alexandrii, v San Francisku, jeho práci si všimli a vybrali je na své výstavy kurátoři z významných muzeí, jako jsou Corcoran a Phillips ve Washingtonu, Whitney v New Yorku, Getty v Los Angeles. Kopii šeku za první prodanou fotku, to bylo v roce 2006, má dodnes schovanou.

„Fotograf a tlumočník,“ říká o něm pozvánka na pražskou výstavu, která začne příští týden v Americkém centru na Malé Straně. Čím se cítí být více? „Tím fotografem, mám pocit, že tam je moje srdce víc,“ říká Michael Borek. Tlumočení je prý ale zase dobrý způsob, jak cvičit jiné, praktičtější části hlavy. „Abych nebyl jen v tom znovom nadhledu.“ Raději fotí, ale „šusotání“ do uší státníků jej také stále baví. Tlumočník prezidentů, fotograf prchavosti.